

ลำดับที่ของไทยในการแข่งขันท่องเที่ยวโลก (1)

มิ่งสรรพ ขาวสอาด

วันที่ 15 สิงหาคม 2557

ที่จริงก็ไม่มีใครจัดการแข่งขันนี้หรอกค่ะ แต่ UNWTO ได้จัดลำดับประเทศต่างๆ ในด้านรายได้

และจำนวนผู้เข้ามาเยือน 50 ประเทศแรกไว้ ปรากฏว่าในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2556) ไทยติดลำดับ 7 ในด้านรายได้ และลำดับ 10 ในด้านจำนวนผู้มาเยือน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 รายได้และผู้มาเยือน 10 ลำดับแรกปี พ.ศ. 2556

รายได้ (Receipts)			ผู้มาเยือน (Tourist arrivals)		
ลำดับที่	ประเทศ	มูลค่า (พันล้านดอลลาร์ สรอ.)	ลำดับที่	ประเทศ	จำนวนผู้มาเยือน (ล้านคน)
1	สหรัฐอเมริกา	139.6	1	ฝรั่งเศส	83.0*
2	สเปน	60.4	2	สหรัฐอเมริกา	69.8
3	ฝรั่งเศส	56.1	3	สเปน	60.7
4	จีน	51.7	4	จีน	55.7
5	มาเก๊า	51.6	5	อิตาลี	47.7
6	อิตาลี	43.9	6	ตุรกี	37.8
7	ไทย	42.1	7	เยอรมัน	31.5
8	เยอรมัน	41.2	8	สหราชอาณาจักร	31.2
9	สหราชอาณาจักร	40.6	9	รัสเซีย	28.4
10	ฮ่องกง	38.9	10	ไทย	26.5

ที่มา: World Tourism Organization (UNWTO), 2014

* ข้อมูลฝรั่งเศสเป็นรายงานปีก่อนหน้า

ในด้านรายได้ผู้ที่มีรายได้สูงกว่าไทย คือ สหรัฐอเมริกา สเปน ฝรั่งเศส จีน มาเก๊าและอิตาลี ถ้าจะคิดว่า จีน มาเก๊า เป็นประเทศเดียวกัน ไทยก็นับว่าเป็นหนึ่งมหาอำนาจด้านการท่องเที่ยวแห่งเอเชียทีเดียว หากย้อนไปดูเมื่อปี พ.ศ. 2543 หรือ 13 ปีที่แล้ว ในตอนนั้นไทยยังเป็นลำดับ 14 ใกล้เคียงกับเกาหลีใต้ที่เป็นลำดับที่ 15 ส่วนมาเลเซีย ตอนนั้นเพิ่งอยู่ในลำดับที่ 20 ใน 13 ปีที่ผ่านมาทั้งไทยและมาเลเซียต่างทำผลงานได้ดีทั้งคู่ แต่ไทยมีทุนประเดิมด้านทรัพยากรท่องเที่ยวที่ดีกว่า ส่วนมาเลเซียอาศัยการบริหารจัดการที่ดีกว่าของรัฐก้าวขึ้นมาได้

มีหน้าซ้ำ ลำดับที่ของไทยที่วัดจากจำนวนผู้มาเยือนยังอยู่ในลำดับสูงกว่ามาเลเซีย ลำดับที่ในด้านผู้มาเยือนของมาเลเซียอยู่ในลำดับ 11 แต่เดิมมาเลเซียเคยมีลำดับผู้มาเยือนสูงกว่าไทยมาก เพราะอาศัยการมาเที่ยวแบบเข้าไปเยือนกลับของสิงคโปร์ การตรวจสอบข้อมูลทั้งฝั่งสิงคโปร์และมาเลเซียของ ดร.อัครพงศ์ อ้นทอง นักวิจัยสถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ พบว่า ในบรรดานักท่องเที่ยวสิงคโปร์ที่ไปมาเลเซียประมาณ 13-14 ล้านคน เป็นการเดินทางทางบกถึงร้อยละ 63 ซึ่งพอจะอนุมานได้ว่าเข้าไปเยือนกลับ ดังนั้น หากลดตัวเลขนี้ออกไปผู้มาเยือนไทยก็จะสูงกว่ามาเลเซียมาก เพราะผู้มาเยือนทางบกเรามีประมาณร้อยละ 20 เท่านั้น นี่ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่อธิบายว่าทำไมรายได้ท่องเที่ยวเราสูงกว่าของมาเลเซีย

การทะยานขึ้นอย่างรวดเร็วของการท่องเที่ยวไทยเกิดจากการเข้ามาของจีน ในอนาคตอันใกล้ คนจีนก็ยังไม่ไปเที่ยวมาเลเซียมากขึ้นเพราะกรณีเครื่องบินโดยสาร MH370 ซึ่งมีผู้โดยสารจีนเต็มลำตกในมหาสมุทรอินเดียซึ่งกรณีนี้ทำให้การท่องเที่ยวของคนจีนในสิงคโปร์ซบเซาลงด้วย

เมื่อมาดูอัตราการเจริญเติบโตของรายรับจากการท่องเที่ยวระหว่างปี พ.ศ. 2555-2556 ไทยเป็นลำดับ 2 ของโลก รองจาก ญี่ปุ่น เพราะในปีที่ผ่านมาญี่ปุ่น โปร โมตการท่องเที่ยวมากขึ้น และยังมีนโยบายฟรีวีซ่า อีกทั้งฐานรายได้จากการท่องเที่ยวเดิมก็ค่อนข้างต่ำ คือ 14.9 พันล้านเหรียญสหรัฐแต่ญี่ปุ่นจัดอยู่ในลำดับที่ 19 ของโลกในด้านผู้มาเยือนเทียบไทยไม่ได้เลย

เป็นที่เห็นแล้วว่า การท่องเที่ยวไทยไม่ใช่ (นก) กระจอก เราคือหงส์เหิน ไทยสามารถเหยียบขึ้น 1 ใน 10 ของโลก ทั้งๆ ที่เราไม่มีสิ่งมหัศจรรย์ทั้ง 7 ในระดับโลก (World's 7 Wonders) เช่น พีระมิดในอียิปต์ ทัชมาฮาลในอินเดีย จริงอยู่เรามีแหล่งท่องเที่ยวระดับมรดกโลก มีแหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติ 2 แห่ง แหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม 3 แห่ง แต่แหล่งมรดกโลกก็มีอยู่เป็นจำนวนมากในนานาประเทศทั่วโลก เพื่อนบ้านเราก็มีมรดกโลกกันทุกประเทศ บางประเทศก็มีมากกว่าเราอีก

เรื่องที่น่าขินดีอีกเรื่องหนึ่งก็คือ เมื่อดูรายรับสุทธิของการท่องเที่ยว (รายรับจากนักท่องเที่ยวต่างชาติมาเยือน-รายจ่ายคนในประเทศไปเที่ยวต่างประเทศ) ไทยขยับขึ้นมาลำดับ 4 รองจากสหรัฐอเมริกา มาเก๊าและสเปน มียอดรายรับสุทธิ 42.1 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในขณะที่มาเลเซียอยู่ในลำดับ 11 และมีมูลค่ารายรับสุทธิ แค่ครั้งหนึ่งของไทย ที่น่าสนใจคือจีน และญี่ปุ่น ไม่ติดลำดับ 25 ลำดับแรกของรายรับสุทธิ หมายความว่า 2 ประเทศนี้ส่งออกมากกว่าการนำเข้านักท่องเที่ยว

เมื่อมาดูสถิติการใช้สนามบินพบว่า สนามบินของไทยอยู่ในลำดับที่ 17 เมื่อเทียบกับประเทศในอาเซียนเราเป็นรองสิงคโปร์ (ลำดับ 13) แต่เหนือกว่ากัวลาลัมเปอร์ลำดับ 20 ในอนาคตหากเราเปลี่ยนโมเดลให้เปิดทางเข้าทั้งทางบกและทางอากาศจากศูนย์ต่างๆ ทั่วประเทศ และเจรจาขายเที่ยวบินชาเตอร์ไฟลท์กับมณฑลต่างๆ ของจีนให้มากขึ้น ในอนาคต เราก็จะมีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอีกมาก ดร.อัครพงษ์ อันทอง ใช้โมเดลดีมานด์ ประมาณไว้ว่าหากจีดีพีของจีนเพิ่มในอัตราร้อยละ 6 ต่อปี ภายใน 5 ปี นักท่องเที่ยวจีนที่มาไทยจะสูงถึง 6 ล้านคน หากเงินหยวนแข็งค่า 1.5% เทียบกับไทยทุกปี นักท่องเที่ยวจีนก็จะมาเยือนไทยกว่า 7 ล้านคนภายใน 5 ปี ที่สำคัญคนจีนจะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวไม่เหมือนในยุโรป เพราะฉะนั้นผู้ประกอบการและคนไทยต้องปรับตัวให้จัดการกับพฤติกรรมที่แตกต่างได้

ข่าวดีที่ว่ามาทั้งหมดดูเหมือนว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีโอกาสในการลงทุนท่องเที่ยวดีที่สุดในโลก ประเทศหนึ่งเมื่อดูจากดีมานด์ ที่นี้ก็มาถึงข่าวร้ายละค่ะ ที่ว่ามาทั้งหมดเป็นด้านอุปสงค์ (Demand) แต่ปัญหาของไทยอยู่ที่การจัดการอุปทานที่คสช. กำลังพยายามแก้ก็คือเรื่องแท็กซี่ แต่นั่นเป็นแค่เรื่องจิบๆ ยังมีต้องแก้อีกมหาศาล โดยเฉพาะมาเฟียที่พัทธา ภูเก็ต ฯลฯ

คราวนี้ทุกคนเรื่องดีมานด์พบกันเดือนหน้าลองมาดูด้านซัพพลายบ้างกันดีไหมคะ

ลำดับที่ของไทยในการแข่งขันท่องเที่ยวโลก (2)

มีงสรรพ์ ขาวสอาด

วันที่ 15 สิงหาคม 2557

การจัดลำดับความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลกมีอยู่ 2 องค์กรหลักด้วยกันคือ IMD

ซึ่งเป็นวิทยาลัยการจัดการระดับนานาชาติที่สวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งจัดทำข้อมูลการจัดลำดับความสามารถในการแข่งขันโดย IMD World Competitive Center รวบรวมข้อมูล 60 ประเทศ กับ World Economic Forum (WEF) เป็นมูลนิธิที่ไม่แสวงหากำไร ซึ่งจัดลำดับประเทศทั่วโลก 140 ประเทศ ในที่นี้จะใช้ผลการจัดลำดับของ WEF เป็นหลัก เพราะ WEF มีการจัดลำดับด้านการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ โดยอาศัยตัวแปรจำนวนทั้งสิ้น 75 ตัว แบ่งดัชนีเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย 14 สาขาหลัก ตัวแปรของ WEF ส่วนใหญ่เป็นตัวแปรด้านความพร้อมสภาพหลายและการจัดการของรัฐ และภาคเอกชน จากข้อมูลรายงานของ WEF ปี ค.ศ.2013 ซึ่งผู้เขียนรวบรวมให้กองประสานการลงทุน ททท. (ซึ่งเป็นข้อมูลล่าสุดในขณะที่เขียนบทความเรื่องนี้) พบว่า น่าประหลาดใจที่ด้านดีมานด์โดยวัดจากรายรับ เราเป็นที่ 7 ของโลก แต่พอเรามาดูด้านสภาพหลายกลับกลายเป็นที่ 43 ของโลก เป็นรองทั้งสิงคโปร์ และมาเลเซีย ที่ทางด้านดีมานด์เราชนะ 2 ประเทศแบบทิ้งกันอย่างไม่เห็นฝุ่น

และข้อมูลรายงาน WEF ปี ค.ศ. 2013 ยังชี้อีกว่า ในบรรดา 3 ปัจจัยหลักที่เป็นองค์ประกอบของดัชนีรวมของ WEF ไทยมีลำดับต่ำสุดในด้านกฎระเบียบ อยู่ในลำดับที่ 76 ของโลก ในขณะที่สิงคโปร์สูงสุด (6) ทั้งมาเลเซีย (55) และฟิลิปปินส์ (70) อยู่ในลำดับสูงกว่าไทยทั้งคู่ในด้านนโยบายและกฎระเบียบ ในด้านสภาพแวดล้อมธุรกิจและสาธารณูปโภคนั้น ไทยอยู่ในลำดับ 44 ใกล้เคียงแต่ยังต่ำกว่ามาเลเซีย (41) แต่พอมาถึงดัชนีด้านทรัพยากรมนุษย์ วัฒนธรรมและธรรมชาติ ซึ่งสะท้อนความดึงดูดใจของการท่องเที่ยวไทยก็ดีขึ้นขึ้นมาอยู่ลำดับที่ 23 เหนือสิงคโปร์ (25) แต่ยังต่ำกว่ามาเลเซีย (17) (ตารางที่ 1)

สาเหตุที่ไทยมีคะแนนตกต่ำมากในด้านกฎระเบียบและข้อจำกัดก็เพราะการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สิน ซึ่งรวมทั้งทรัพย์สินทางปัญญา การขอวีซ่าเข้าประเทศ การเปิดกว้างในข้อตกลงทวิภาคีระหว่างธุรกิจสายการบิน

หันมาพิจารณากันในเวที ASEAN ไทยก็ยังเป็นรองมาเลเซียตลอด ที่น่าสนใจก็คือผลสำรวจด้านกฎระเบียบเกี่ยวกับการลงทุนต่างประเทศไทยอยู่ในลำดับ 3 แต่ที่น่าเป็นห่วงคือ สิทธิในทรัพย์สิน ข้อตกลงทวิภาคีว่าด้วยการบิน ความโปร่งใสในการกำหนดนโยบายของรัฐไทยก็ตกอยู่ลำดับ 5 ในอาเซียน และข้อจำกัดด้านการค้าบริการไทยตกเป็นลำดับ 8 ในอาเซียน

ในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญขั้นพื้นฐานของการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ไทยก็ตกอยู่ในลำดับ 5 ของอาเซียน เมื่อพิจารณาย่อยลงไปก็จะพบว่าไทยอยู่ในลำดับ 6 ในเรื่องความเข้มงวดและการบังคับใช้กฎระเบียบข้อบังคับด้านสิ่งแวดล้อมในอาเซียนเราอยู่เหนือเวียดนามเท่านั้น ด้านการบังคับใช้และความเข้มงวดของกฎหมายสิ่งแวดล้อม ถ้าเป็นการแข่งขันฟุตบอล เราก็ตกจากบอลดิวิชัน 1 มาเป็นบอลดิวิชัน 2 ไปแล้ว เพราะในบรรดาอาเซียน 5 อีก 4 ประเทศอยู่สูงกว่าเราในด้านกฎกติกาและการบังคับใช้ด้านสิ่งแวดล้อม

เมื่อมาดูกลุ่มดัชนีด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสาธารณูปโภค ซึ่งเราเป็นลำดับ 3 ในอาเซียนตัวที่ทำให้คะแนนค่อนข้างต่ำจะเป็นโครงสร้างพื้นฐานด้าน ICT คืออยู่ในลำดับ 6 เพราะเรามีการใช้ ICT ในการติดต่อระหว่างบริษัทและระหว่างบริษัทกับลูกค้าต่ำ มีร้อยละของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่ำ ส่วนดัชนีกลุ่มทรัพยากรมนุษย์ วัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติ ไทยเป็นลำดับ 2 ของอาเซียน เป็นรองมาเลเซีย ไทยมีคะแนนต่ำกว่ามาเลเซียมากใน 3 ประเด็น คือ 1) ทรัพยากรมนุษย์ (ไทย 4.9 คะแนน VS มาเลเซีย 5.4 คะแนน) 2) ทรัพยากรธรรมชาติ (ไทย 4.9 คะแนน VS มาเลเซีย 5.1 คะแนน) และ 3) ทรัพยากรวัฒนธรรม (ไทย 3.6 คะแนน VS มาเลเซีย 3.9 คะแนน) ในด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านคุณภาพการศึกษาไทยตกเป็นลำดับสุดท้าย และเป็นลำดับรองสุดท้ายในด้านอัตราการเข้าเรียนชั้นประถมศึกษา

ในด้านสุขภาพอนามัย ไทยเป็นลำดับ 5 ในอาเซียน และเป็นรองบรูไนและเวียดนามอีกด้วย โดยเฉพาะความหนาแน่นของแพทย์ต่อประชากรเราเป็นลำดับที่ 5 รองจาก สิงคโปร์ บรูไน มาเลเซีย และเวียดนาม ซึ่งปัจจัยนี้จะเป็นตัวจำกัดการขยายตัวของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทยในอนาคต ส่วนในด้านตัวชี้วัดด้านความปลอดภัยในภาพรวม ไทยอยู่ในฐานะที่ตกต่ำมากคือเป็นที่ 7 อยู่เหนือฟิลิปปินส์เท่านั้น เพราะศักยภาพและความน่าเชื่อถือของตำรวจเป็นลำดับ 7 ต่ำกว่ากัมพูชาเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีอุบัติเหตุทางถนนสูง (ลำดับ 6) มีต้นทุนธุรกิจในการควบคุมการก่อการร้ายสูง (ลำดับ 6) อยู่เหนืออินโดนีเซีย (ลำดับ 7) และฟิลิปปินส์ (ลำดับ 8) และต้นทุนทางธุรกิจในการควบคุมความรุนแรงและอาชญากรรมเศรษฐกิจอยู่ในลำดับ 5 สูงกว่ากัมพูชา (ลำดับ 6) อินโดนีเซีย (ลำดับ 7) และฟิลิปปินส์ (ลำดับ 8) เกือบจะสรุปได้สั้นๆ ว่าระบบราชการเราใช้งบประมาณอย่างไม่มีผลลัพธ์

สรุปได้ว่า แม้ว่าไทยจะดูโดดเด่นมากในเวทีโลกในแง่รายรับจากการท่องเที่ยวและผู้มาเยือน แต่ต้องมีการปรับปรุงมากในด้านการจัดการและสาเหตุของความล้มเหลวอยู่ที่การจัดการของรัฐที่หลงผิดคิดว่าปัญหาของเราเป็นปัญหาดีมานด์แต่แท้ที่จริงเป็นปัญหาซัพพลาย!